

Id. Markó Károly (1791-1860)

Öltözködő Vénusz

Gouache, papír 19x26 cm

Jelzés nélkül

Irodalom:

- Pogány Ö. Gáborné: Id. Markó Károly művei. Művészettörténeti tanulmányok. Budapest. 1957. 45. oldal (az egyéb rajzok fejezetben)

Kiállítva:

- Dorotheum, 1926. December 13-14. 174. tétel¹
- Ernst Múzeum XLIV. aukciója, 1930. 235. tétel

Reprodukálva:

- Dorotheum, 1926. December 13-14. 174. tétel
- Ernst Múzeum aukciós katalógus, 1930. XLIV. aukció XX. tábla

Köszönjük a Magyar Nemzeti Galéria dokumentációs osztályának a rendelkezésünkre bocsátott adatokat.

Id. Markó Károly életművében mindvégig figyelemmel kísérhető a fürdőjelenet, konkrétan Vénusz fürdetésének illetve öltöztetésének ábrázolása.

A művész által használt technika, a gouache (valamely kötőanyag és fedőfém hozzáadásának következtében átlátszatlan vízfesték) Id. Markó Károly korai - 1822 - előtti korszakának egyik kedvelt technikája volt. Tájképsorozatai (az *Aggteleki barlang*, a *Vág-völgyi várak*²) mellett többek között az 1830-as évek elején készült, oeuvre-jében igen ritka zsánerképet, az *Uborkát hámozó leányt*³ is ezzel a technikával készítette. A zsáner műfajának felelevenítése azért tűnhet indokoltnak, mivel kisméretű képünk jellege már-már affelé mutat: a központi figurát körülvevő alakok száma és mérete alapján ezúttal már nem beszélhetünk egyértelműen stafázsalakokról, s a helyszín is sokkal konkrétabb, mint más mitológiai tárgyú műveinek "ideális" tájképe. A mű funkciója magyarázatot adhat e szokatlan vonásokra: feltehetőleg arról van szó, hogy a festő valamely megrendelőnek elküldte az általa megálmodott mitológiai jelenet tervezetét; a kis méret arra utal, hogy Markó minta gyanánt, küldeményként juttatta el megrendelőjéhez, aki e kis remekmű alapján döntött aztán a végleges forma mellett. A technika pedig lehetővé tette, hogy nem csupán könnyed kezét igénylő vázlatban foglalja össze a témát, hanem a kész műnek mintegy kicsinyített képét jutassa el az eljövendő tulajdonoshoz.

Markó 1832-ben jutott el Itáliába s Rómában telepedett le. Az antik világ, a klasszikus művészet XIX. századi szelleme a befogadásra kész művészt teljesen átjárta s az itt töltött

11.►

Id. Markó Károly (1791-1860)

Öltözködő Vénusz

Gouache, karton 19 x 26 cm

Jelzés nélkül

Kikiáltási ár: 800.000 Ft

Id. Markó Károly: Róma Látképe 1835

évek (1838-ig) alatt kialakította önálló stílusát, amely elsősorban a XVII. századi heroikus festészetből táplálkozott, de a helyszínen az ott működő német és osztrák festőkhöz kapcsolódott. Markó művészetének minden szálával a múlt felé fordult: a festészet új problémái nem foglalkoztatták, igyekezett a régi hagyományoknak eleget tenni. Végre Itáliában: témáiban jóllehet az olasz nép "jelenkori" mindennapjai is érdekelni kezdték most még inkább a mitológiai jelenetek alkották tájképei háttérét-előterét. Minderre Markó tudatosan készült, hiszen már Bécsben folyamatosan tanulmányozta az antik mitológiát.⁴

Képünk valószínűleg ez alatt a római időszak alatt készülhetett. Mint már említettük, a fürdőjelenetek végigkísérik egész munkásságát (*Diana a fürdőben*, 1834⁵; *Vénusz a fürdőben*, 1839⁶; *Olasz táj Vénusszal és amorettékkel*, é.n.⁷; *Vénusz*

öltöztetése, é.n.⁸), ám egyrészt a technika, amely később már egyre ritkábban bukkan fel nála, másrészt a háttérben látható épület figyelembevételével 1835 körül keletkezhetett a mű. Hasonló épület körvonalai fedezhetők fel 1835-ben készült *Róma látképe* című másik gouache-képén is.

A kompozíció kialakításában Markó ezúttal is a nála megszokott elő-, közép- és háttér-felosztást választotta, noha, mint említettük, a figurák jobban kitöltik a képtér egészét, mint más művein. Ennek ellenére a festő nem hagyja el az előtér jellegzetes növényeit, sőt a legtöbb képén szereplő hosszúlevelű kaktuszfajta a jobb oldalon álló oszlopra helyezzi. A nőalakok mozdulatai, gesztusai szintén több - elsősorban fürdőjelenetet ábrázoló - alkotásán megfigyelhetők. A gouache össze nem futó színeinek köszönhetően a tájképi elemek: a rózsabokor virágainak finom szirmai, a különbö-

Id. Markó Károly: Róma Látképe 1835 (részlet)

Id. Markó Károly: Öltözködő Vénusz (részlet)

Id. Markó Károly: Róma Látképe 1835 (részlet)

Id. Markó Károly: Öltözködő Vénusz (részlet)

ző fajták levélzete, a ballusztrád között felcillanó vízfelület mind-mind ragyogó lehetőséget nyújt a festő hihetetlen finom ecsetjének a részletezésre, aprólékos munkára, amelyben Markó korának kétségkívül egyik legnagyobb mestere volt.

H.O.

Jegyzetek:

¹ Antike Landschaft mit Toilette der Venus, Aquarell, 19x27 cm. A technika téves megjelölése ellenére feltételezhető, hogy ez a mű megegyezik a mostani Öltözködő Vénusszal. Pogány Ö. Gáborné műtárgysorában forrásként csupán ezt a Dorotheum-beli aukciót jelöli meg (Id. Irodalom).

² A MNG Grafikai Osztályának tulajdonában. Ld.: Id. Markó Károly. Kiállítási katalógus MNG 1991.

³ Uott. kat. 34.

⁴ Bodnár Éva: Id. Markó Károly (1791-1860). Budapest 1980. 26.

⁵ Pogány Ö. Gáborné: Id. Markó Károly művei. Művészettörténeti tanulmányok. Budapest 1957. 379. oldal

⁶² Uott. 386. Ez a mű szerepelt Paul Kotzian udvari tanácsos 1871-ben elárverezett gyűjteményének kiállításán P. Kaeser műkereskedőnél, s a katalógusban található leírás alapján tematikai kapcsolatba hozható képünkkel. Eszerint "Venus wird von den drei Grazien und Amoretten bedient. Flußlandschaft mit klarem Wasserspiegel und schönen Baumgruppen. Aus der römischen Periode des Künstlers" (Vénuszt a három grácia és amorettek szolgálják ki. Táj folyóval, tiszta vízfelület. A művész római korszakából.)

Mivel a műről reprodukciót nem ismerünk, közvetlen összefüggés nem állapítható meg közte és a gouache-mű között, témájában és kompozicionális megfogalmazásban azonban Markó nyilván hasonló modellt választott.

⁸ Ernst Múzeum XXXII. Aukciója, 1926. Kat.sz.: 271.